

Muzea uchovávají sbírky nedozírné hodnoty

Slova, která jsem si vypůjčil do názvu tohoto článku, jsou z úst muzejníků slyšet velmi často. Komu jsou určena? Odborné veřejnosti jistě ne, ta to ví. Bývají ale adresována *zřizovatelům muzeí a správcům veřejných rozpočtů* (úředníkům, radním, zastupitelům, poslancům, politikům....), aby nezapomněli na to, jaké hodnoty jsou z veřejných rozpočtů financovány. A jsou adresována také *široké veřejnosti*, aby věděla, jaké hodnoty jsou financovány z jejich daní a „dohlédla“ případně na ty radní, zastupitele, poslance a politiky, aby to neztráceli ze zřetele. Je to logické, je to správné. Jenže tu a tam tato snaha ovlivňovat veřejné mínění ve prospěch ochrany kulturního dědictví dostane doslova „na frak“ – a je smutné, stane-li se tak z úst či dokonce z pera samotných muzejníků. To když vyjdou najevo skutečnosti, z nichž je zřejmé, že právě ti, kdo mluví o nedozírných hodnotách, ti, kdo se mají zodpovědně o kulturní dědictví starat, ti, kdo jsou za to – byť špatně – i placeni, ti, kdo ochotně přijímají milionové příspěvky a dotace z veřejných rozpočtů *se ke svěřenému majetku „nedozírné hodnoty“ podvědomě, a s odzbrojující upřímností, chovají jako k věci zcela bezcenným, na okraji jejich zájmu, jak o tom svědčí následující příběh.*

Z jistého muzea přišla žádost o zrušení evidenčních čísel v centrální evidenci sbírek z důvodu vyřazení velmi početného souboru předmětů ze sbírky. Zhruba z poloviny byly předměty označeny jako „bezenné“ (tedy přebytečnost), z druhé poloviny jako „zničené“ (tedy neupotřebitelnost).

Zastavme se u těch neupotřebitelných, označených jako „zničené“. Při manipulaci se sbírkami, byť při dodržování všech podmínek a zásad péče o ně, se nelze zcela vyvarovat toho, že se občas nějaký předmět nevratně zničí nebo fyzicky dožije. Zvláště některé předměty z organických materiálů nebo materiálů výrazně křehkých nelze ani při maximální péči všechny uchovat trvale. Když se to však týká několika stovek předmětů, je to na pováženu. Zvláště po přečtení důvodů neupotřebitelnosti, které ocituji. V příloze žádosti byl stav předmětů popsán následovně – „rozlámané“, „zcela zničené hmyzem“, „zcela rozpadlé“, „rozbité, barva oloupána“. Protože nelze předpokládat, že do popsaného stavu se předměty mohly dostat ze dne na den, je to výpověď o tom, jak muzeum o svěřenou sbírku „nedozírné hodnoty“ pečuje.

K dovršení všeho je zmíněná žádost o vyřazení předmětů ze sbírkové evidence doložena doporučujícím stanoviskem Poradního sboru pro sbírkotvornou činnost. Ve stanovisku se opět uvádějí důvody vyřazení, mezi již citovanými zaujme ještě jeden - „předmět zcela sežrán moly“! Ani zmínka o doporučení nějakých opatření, ani zmínka o tom, že by se poradní sbor zajímal o příčiny

zničení stovek předmětů, případně nad tím vyslovil alespoň údiv, ani zmínka o tom, že by jej zajímalo, proč byly stovky předmětů zničeny. Nic, nic, nic... jen doporučení vyřadit! Musím se ptát, k čemu je takový poradní orgán dobrý.

Pod tím vším je podepsán ředitel organizace. Protože ze žádosti vyplývá důvodné podezření, že v muzeu bylo dlouhodobě porušováno ustanovení § 9 odst. 1 písm. b) a c) zákona č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů, bylo řediteli uloženo, aby dal toto podezření prošetřit a podal zprávu o tom, zda bylo potvrzeno, a v případě, že ano, jaké důsledky z toho vyvodil. Na základě zprávy ministerstvo zváží, zda nebyla naplněna skutková podstata pro uložení sankcí podle ustanovení § 14 citovaného zákona.

Možná, že si někdo řekne, že ředitel neměl být upřímný, a neměl uvádět zbytečně podrobné údaje o stavu sbírkových předmětů, jenže jak by pak doložil neupotřebitelnost, tj. nevratné zničení či fyzické dožití. Musel tedy přiznat, že muzeum dlouhodobě nepečovalo o sbírkové předměty tak, aby byly uchovány a protože to nijak nezdůvodnil, nejspíš mu na tom nepřipadalo ani nic zvláštního. Každého pak musí napadnout, že se s tou „nedozírnou hodnotou“ buď zachází nějak podivně anebo to jsou – řečeno s Hamletem – jen slova, slova, slova.

Zpracoval: RNDr. Jiří Žalman